

Partipolitik I: Ideologi

Erik Gahner Larsen

Offentlig politik

Praktisk

- ▶ Slides i pdf og docx format på BlackBoard før lektionen
 - ▶ *Ikke* PowerPoint
- ▶ **Foreløbig** eksamensdato
 - ▶ Aflevering af hjemmeopgave
 - ▶ Mandag den 16. januar, kl. 12.00
 - ▶ Bemærk: Datoen er foreløbig; ikke godkendt endnu

Forrige gang

- ▶ Introduktion til faget og studiet af offentlig politik
 - ▶ Forskellige perspektiver (politologi/økonomi, teorier)
 - ▶ Uafhængige variable (politiske aktører, ideer m.v.)
 - ▶ Afhængige variable (forskellige typer af forandring i offentlig politik)
- ▶ Et par vigtige pointer
 - ▶ Ikke én måde at studere offentlig politik på
 - ▶ Vær kritisk i forhold til forskellige tilgange
 - ▶ Tænk på eksamen allerede nu

Hvor er vi?

1. Introduktion til studiet af offentlig politik
2. **Partipolitik I: Ideologi**
3. Partipolitik II: Konkurrence
 - ▶ *Efterårsferie*
4. Partipolitik III: Dagsordener
5. Stabilitet og forandring I: Historisk institutionalisme
6. Stabilitet og forandring II: Reformvinduer og afbrudte ligevægte
7. Stabilitet og forandring III: Diffusion, konvergens og idéer
8. Aktører I: Interesseorganisationer
9. Aktører II: Eliter
10. Aktører III: Modtagere af den offentlige politik

Introducerende spørgsmål

- ▶ Gør det en forskel om statsministeren hedder Lars Løkke Rasmussen eller Mette Frederiksen?
 - ▶ Hvis nej, hvorfor ikke?
 - ▶ Hvis ja, hvor har vi set den største konsekvens af, at Venstre overtog regeringsmagten i 2015?

Udfordring

- ▶ Hvis ikke Lars Løkke Rasmussen var statsminister nu, hvem var så?
 - ▶ Mette Frederiksen?
 - ▶ Helle Thorning-Schmidt?
 - ▶ Kristian Thulesen Dahl?
 - ▶ Kristian Jensen?
- ▶ Hvilke partier ville være i regering?
- ▶ Kausalitetsudfordring: Hvad er vores kontrafaktiske scenarie?

Dagsorden

- ▶ Partier og offentlig politik: grundantagelser
- ▶ Partipolitiske begrænsninger i offentlig politik
- ▶ Hvordan konceptualiseres og måles partipolitiske effekter?
 - ▶ Afhængige og uafhængige variable
- ▶ Hvor ser vi partipolitiske effekter?

Pensum

- ▶ Kapitel 2 i grundbogen
- ▶ Schmidt (1996): When parties matter: A review of the possibilities and limits of partisan influence on public policy
- ▶ Imbeau, Pétry & Lamari (2001): Left-right party ideology and government policies: A meta-analysis
- ▶ Allan & Scruggs (2004): Political Partisanship and Welfare State Reform in Advanced Industrial Societies

Partier og offentlig politik: grundantagelser

- ▶ Partier er vigtige analyseenheder i studiet af offentlig politik
 - ▶ Partier har indflydelse på, hvilken politik der gennemføres (og ikke gennemføres)
 - ▶ Vælgerens holdninger kanaliseres ind i den politiske proces via partier
- ▶ Et politisk parti er en gruppe af politikere
 - ▶ Bottom-up perspektiv
 - ▶ Afspejler en vælgergruppes præferencer (Schmitt 1996)
 - ▶ Top-down perspektiv
 - ▶ Strategiske aktører, der søger elektoral støtte (Downs 1957)
- ▶ Partier har et politisk program, de går til valg på
 - ▶ Partier danner regering, regering danner politik
- ▶ Derfor: Når politiske partiers magt ændres (eksempelvis ved valg), har det betydning for den offentlige politik

Partier og offentlig politik: grundantagelser

- ▶ Schmitt (1996) opererer med otte argumenter i *politics matter* litteraturen:
 1. Sociale grupper har politiske præferencer forskellig fra andre sociale grupper
 2. Partiers politiske præferencer afspejler sociale gruppers politiske præferencer
 3. Politiske partier er organisationer med flere mål
 4. Regeringspartier forfølger politiske mål der er forenelige med a) regeringsdeltagelse, b) forfølgelsen af politiske mål og c) sociale gruppers præferencer
 5. Regeringer kan realisere den politik, der var valgt af regeringspartierne
 6. S sammensætningen af regeringen er kausalt relateret til ændringer i de politikker, der vedtages
 7. Partier har indflydelse på den offentlige politik
 8. Partiers indflydelse modereres af en lang række forhold
- ▶ Alle otte argumenter kan belyses og diskuteres.

Har regeringsfarven en betydning? Pensum

- ▶ Schmidt (1996) argumenterer for, at det overordnet set har en betydning, men ikke ubetinget
- ▶ Imbeau et al. (2001) finder ingen systematisk evidens herfor
 - ▶ “Applying the ‘vote-counting’ meta-analysis technique to these numbers leads us to conclude that the null hypothesis of no left-right party impact cannot be rejected. We reach a similar diagnosis when we use a revised ‘combined tests’ technique to generate an ‘average effect size’ of left-right partisan impact on policy”

Har regeringsfarven en betydning? Pensum

- ▶ Allan & Scruggs (2004) finder, i perioden 1975–99 i 18 OECD lande, at der er partieffekter på velfærdsnedskæringer
 - ▶ Tidligere studier har argumenteret for begrænsede eller ingen effekter
 - ▶ Kritik af hvordan offentlige politikker måles (i dette tilfælde nedskæringer)
 - ▶ Hvor meget får man udbetalt som arbejdsløs?
- ▶ Ikke et spørgsmål om hvorvidt regeringsfarven har en betydning
 - ▶ Teoretisk udfordring: Hvordan og hvornår har regeringsfarven en betydning?
 - ▶ Metodisk udfordring: Hvordan undersøger vi det empirisk?

Har regeringsfarven en betydning? Makroøkonomien

- ▶ Forfølger partier de samme økonomiske politikker?
- ▶ Vil alle partier have lavere arbejdsløshed? (*valence* eller *position issue*?)
- ▶ Douglas Hibbs (1977): *Political Parties and Macroeconomic Policy*
 - ▶ Arbejdsgivere og arbejdstagere stemmer på forskellige partier; har forskellige politiske præferencer
 - ▶ Venstreorienterede regeringer: præference for lav arbejdsløshed, høj inflation
 - ▶ Højreorienterede regeringer: præference for høj arbejdsløshed, lav inflation
- ▶ Nyere studier viser at forskellige regeringer vælger forskellige politikker til at håndtere økonomiske kriser

Grænser for partipolitiske effekter

- ▶ Forskellige begrænsninger på partipolitiske effekter, herunder:
 1. Flere målsætninger
 2. Kampen om medianvælgeren
 3. Ændret vælgerkorps
 4. Institutioner
 5. Økonomi
 6. Offentlige politikker
 7. Interessegrupper
 8. Bureaukrater
 9. Globalisering

Begrænsninger: Flere målsætninger

- ▶ Politiske partier forfølger flere mål

1. Policy

- ▶ Partier har ideologiske grundholdninger, de ønsker at realisere
- ▶ Hvordan? Gennem offentlig politik

2. Votes

- ▶ Stemmemaksimerende adfærd
- ▶ Downsianske antagelser
- ▶ Instrumentelt

3. Office

- ▶ Regeringsmagten giver adgang til goder

Begrænsninger: Kampen om medianvælgeren

- ▶ Politik foregår på et marked
 - ▶ Vælgerne stemmer på de politikere, der maksimerer deres nytte
 - ▶ Stemmемaksimerende politikere
- ▶ Stemmer kommer forud for politik (Downs 1957)
 - ▶ “parties formulate policies in order to win elections, rather than win elections in order to formulate policies.”
 - ▶ Bemærk: Downs beskriver en model, ikke nødvendigvis en korrekt beskrivelse af virkeligheden
- ▶ Dynamik: Partier nærmer sig hinanden for at få medianvælgerens stemme
 - ▶ Rød og blå blok kæmper om den samme vælger på et marked
- ▶ Implikation: Politiske forskelle små, ingen variation der kan give en signifikant effekt

Begrænsninger: Ændret vælgerkorps

- ▶ Vælgerne er ikke klassepolitisk forskellige i samme omfang som før
 - ▶ Større middelklasse, større social mobilitet
- ▶ Ikke klassepolitiske konflikter blandt vælgerne
 - ▶ Derfor: Ingen klassepolitiske aftryk i den offentlige politik
- ▶ Forskellige dimensioner, ikke blot venstre-højre politik
 - ▶ Er der partieffekter på alle politiske spørgsmål?
Fordelingspolitik? Miljøpolitik? Integrationspolitik?
Fødevarerpolitik?

Begrænsninger: Institutioner

- ▶ Regeringer er bundet af formelle og uformelle regler
- ▶ Valgsystemer og politiske institutioner afgør, hvor meget magt en regering har
- ▶ I lande med mange veto-punkter kan det være svært for en regering - farven uanfægtet - at gennemføre reformer
- ▶ Forskellige dynamikker
 - ▶ Koncentreret magt: Nemmere at gennemføre politik
 - ▶ Koncentreret magt: Koncentreret ansvar
- ▶ Kan føre til forskellige politiske reformstrategier

Begrænsninger: Økonomi

- ▶ Offentlige politik kræver ressourcer
 - ▶ Ingen ressourcer, begrænset handlerum
- ▶ “Økonomisme”: nødvendighedens politik
 - ▶ Regeringer forfølger den samme politik, der gennemfører de nødvendige reformer
 - ▶ Ofte associeret med ideer om neoliberalisme, krisepolitik
 - ▶ Ofte i form af nedskæringsreformer
 - ▶ Nødvendighedens politik er som regel upopulær politik

Begrænsninger: Offentlige politikker

- ▶ Offentlige politikker har *feedback* effekter
 - ▶ Når en politik gennemføres, gives interessegrupper og vælgere bestemte ressourcer
- ▶ Tidligere politiske valg har implikationer for fremtidige politiske valg
 - ▶ Lock-in effekter, *increasing returns*, sociale normer
 - ▶ Nemmere at skabe en ny politik end at ændre end gammel (jævnfør forrige uge)
- ▶ Mere i lektion 5

Begrænsninger: Interessegrupper

- ▶ Politiske partier er kun én gruppe af aktører, der repræsenterer bestemte præferencer
- ▶ Interessegrupper arbejder
- ▶ Mere i lektion 8 og 9

Begrænsninger: Bureaukrater

- ▶ Offentligt ansatte har bestemte interesser
 - ▶ Kan tolke politikændringer på en sådan måde, at det er i tråd med gammel politik
 - ▶ Skaber differens mellem output og outcome
- ▶ Bureaukrater skaber kontinuitet på tværs af skiftende regeringer
 - ▶ Ministre forgår, embedsmænd består
 - ▶ Eksempel: Finansministeriet
- ▶ Mere i lektion 10

Begrænsninger: Globalisering

- ▶ Globaliseringen kan begrænse politikernes handlerum
- ▶ Øger eller reducerer globaliseringen effekten af partipolitiske forskelle?
- ▶ Kwon og Pontusson (2010): *Globalization, labour power and partisan politics revisited*
 - ▶ Betydningen af globaliseringen afhænger blandt andet af fagforeningernes styrke
 - ▶ I lande hvor fagforeningerne mister magt: globalisering giver lavere partieffekt
 - ▶ I lande hvor fagforeningerne opretholder magt: globalisering giver større partieffekt

Hvordan måles partiindflydelse?

- ▶ Hvor skal vi kigge, hvis vi vil undersøge, om partiforskelle har en effekt?
- ▶ Forskellige afhængige variable
 - ▶ Offentlige udgifter
 - ▶ Bruges der færre eller flere penge på en offentlig politik?
 - ▶ Nemt at kvantificere
 - ▶ Valgløfter (sammenlignet med ført politik)
 - ▶ Programændringer (Allan & Scruggs 2004)
 - ▶ Input (vedtaget politik)
 - ▶ Designændringer

Hvordan måles partiindflydelse?

- ▶ Forskellige uafhængige variable
 - ▶ Statsministerparti
 - ▶ Antal sæder i parlament/regering
 - ▶ Tid i regering
 - ▶ Partiers styrke
 - ▶ Eksempelvis om højreorienterede partier har flertal (over 90 mandater)
 - ▶ Deltagelse af parti i regeringsamarbejde
 - ▶ Eksempelvis om højreorienteret parti er med i regering
- ▶ Schmitt (1996) gennemgår nogle af disse tilgange (teoretisk og empirisk)

Hvor ser man partieffekter?

- ▶ Systematiske forskelle i, hvor og hvornår man ser partieffekter
- ▶ Forskellige offentlige politikker beror på forskellige logikker
- ▶ Implikationer for den type af politik der føres og de reformstrategier, partier anvender
- ▶ Vi skal kigge på to aspekter

1. Politiktyper

- ▶ Fordelingspolitik, værdipolitik
- ▶ Klassepolitik, medianvælgerpolitik

2. Reformstrategier

- ▶ Populær, upopulær politik
- ▶ Synlig, mindre synlig strategi

Hvor ser man partieffekter?

- ▶ Politikområder er associeret med forskellige sociale risici
 - ▶ Giver forskellige politiske dynamikker
- ▶ Velfærdspolitikken sikrer mod to typer af risici
 1. Livsbetingede risici
 - ▶ Alle vælgere: medianvælgerpolitik
 2. Socialt betingede risici
 - ▶ Nogle vælgere: klassepolitik
- ▶ Ingen regering ønsker at gøre medianvælgeren utilfreds
 - ▶ Hvis medianvælgeren ikke er klassevælger, mindre problematisk at bedrive upopulær klassepolitik
- ▶ Partipolitiske effekter større på politikker der vedrører socialt betingede risici

Hvor ser man partieffekter?

- ▶ Forskellige måder at reformere politiske programmer
- ▶ Offentlige politikker giver *substantielle* og *institutionelle* goder til forskellige grupper

1. Substantielle goder

- ▶ Saliente og synlige for vælgerne
- ▶ Eksempelvis hvor mange penge der bruges på sundhedsvæsenet

2. Institutionelle goder

- ▶ Mindre synlige
 - ▶ Eksempelvis hvem der varetager driften af sundhedsvæsenet
-
- ▶ Partieffekter mindre på substantielle goder
 - ▶ Partier vil, uafhængigt af deres ideologi, forfølge populær politik via substantielle goder
 - ▶ Partieffekter større når man kigger på institutionelle reformer

Eksamen: partiernes ideologi i offentlig politik

- ▶ Hvad kunne være en teoretisk begrundet problemstilling i forhold til partiers betydning?
 - ▶ Spiller politiske partiers ideologi en rolle ...
 - ▶ ... på forskellige politikområder?
 - ▶ ... over tid?
 - ▶ ... på reformstrategier?
 - ▶ ... før og efter den økonomiske krise?
 - ▶ Repræsenterer politiske partier vælgerens ideologiske profil eller andre interesser?

Eksamen: praktisk

- ▶ Skriftlig hjemmeopgave, individuel bedømmelse
- ▶ Selvvalgt problemstilling
- ▶ Skal indeholde tre ting
 1. Relevant teoretisk begrundet problemstilling
 2. Relevant teoretisk svar på problemstillingen
 3. Operationalisering af teorien og valg af metode til afprøvning af teorien
- ▶ Formelle krav
 - ▶ 10 sider (15 sider, hvis to studerende skriver sammen)
 - ▶ *Alle* hjælpemidler tilladt

Konklusion

- ▶ Partier spiller en væsentlig rolle i studiet af offentlig politik
- ▶ Systematiske forskelle i hvornår og i hvilket omfang partier spiller en rolle
- ▶ Forskellige måder at konceptualisere og operationalisere partiernes magt
- ▶ Væsentlige teoretiske og metodiske udfordringer

Næste gang

- ▶ Partipolitik II: Konkurrence
- ▶ Pensum
 - ▶ Kapitel 3 og 5 i grundbogen
 - ▶ Tsebelis (1995): Decision Making in Political Systems: Veto Players in Presidentialism, Parliamentarism, Multicameralism and Multipartyism
 - ▶ Green-Pedersen og Krogstrup (2008): Immigration as a political issue in Denmark and Sweden